

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Oppimisen tuen uudistus ja lakimuutokset

Opetusneuvos, KT Jukka Vetoniemi, Opetushallitus
eNorssi juhlaseminaari 16.4.2025, Jyväskylä

Miikan terveiset

Pitäisi muuttua ensimmäiseksi se, että meidät laitetaan tavallisiin kouluihin ja ammattikouluihin tavallisten nuorien sekaan ja hankitaan sinne tarvittavat tukitoimet, jotta kävelevät nuoret oppivat olemaan meidän vammaisten kanssa.

ory

<https://areena.yle.fi/1-50813960>

Voisinpa ottaa jonkun kainaloon ja

ikka Vetoniemi 2025

LISÄÄ SUOSIKIKSI

Arvot ovat koulutuksen kivijalka

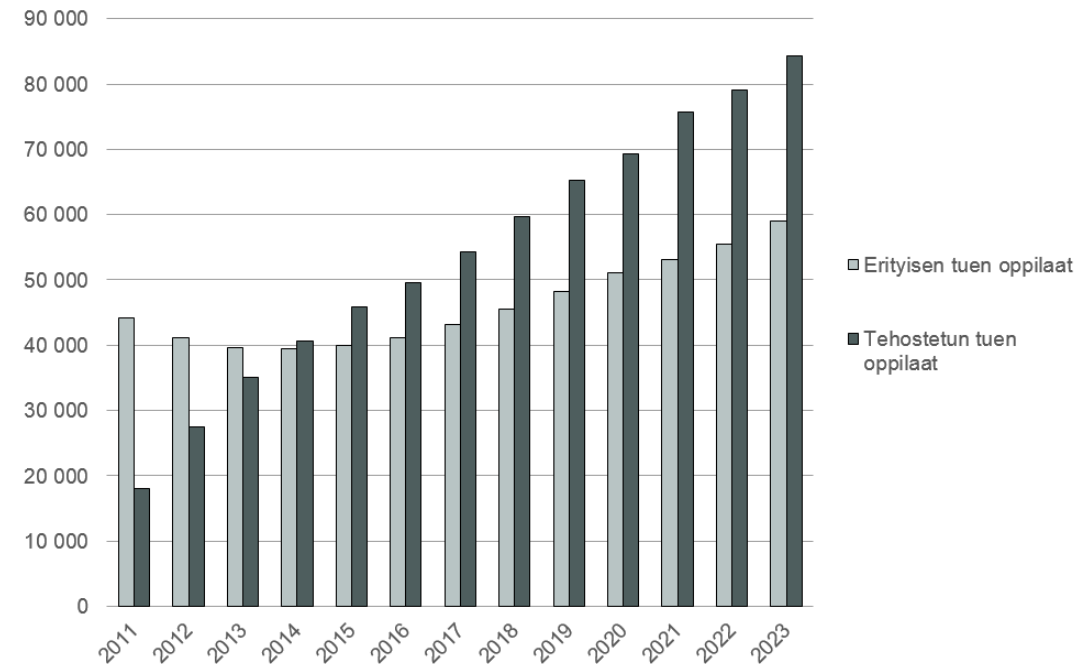
Jukka on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on.

Jukalla on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä Jukka tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että kouluyhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään.

Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että Jukka voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

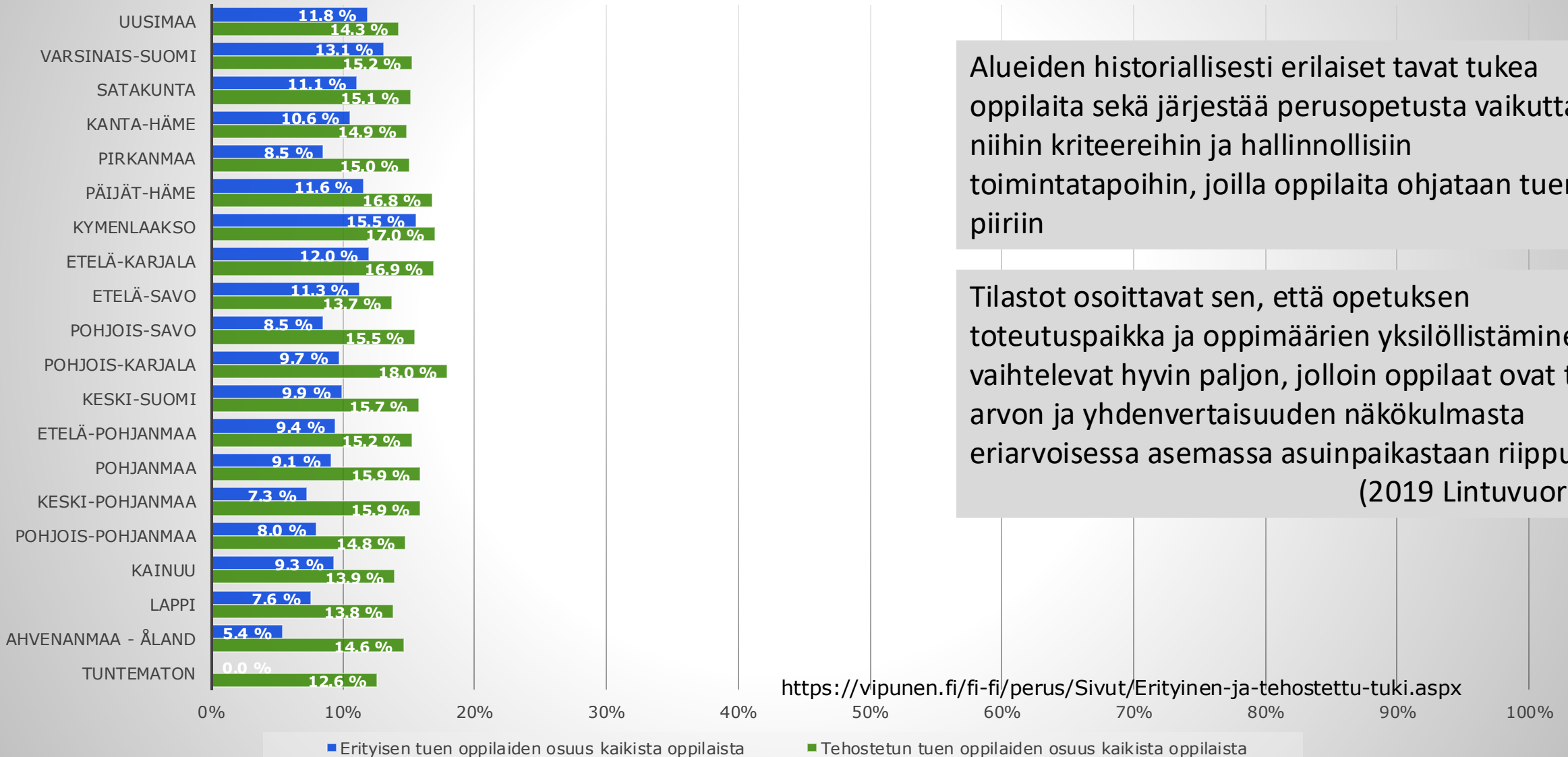
Esi- ja perusopetuksen tuen uudistus

- Tuen lakiuudistuksen tavoitteena on, että lapsilla ja oppilailla olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet saada tukea oppimiseensa sekä ryhmän jäsenenä että yksilöinä.
- Tavoitteena on vähentää opetushenkilöstön hallinnollista työtä vähentämällä tuen arvioinnissa, päätöksenteossa ja suunnittelussa tarvittavien asiakirjojen määrää.

Erityisen tuen ja tehostetun tuen oppilaat esi- ja perusopetuksessa (Vipunen)

Tehostetun ja erityisen tuen oppilaat: erityisen tuen oppilaiden osuus kaikista oppilaista, tehostetun tuen oppilaiden osuus kaikista oppilaista

Alueiden historiallisesti erilaiset tavat tukea oppilaita sekä järjestää perusopetusta vaikuttavat niihin kriteereihin ja hallinnollisiin toimintatapoihin, joilla oppilaita ohjataan tuen piiriin

Tilastot osoittavat sen, että opetuksen toteutuspaikka ja oppimäärien yksilöllistäminen vaihtelevat hyvin paljon, jolloin oppilaat ovat tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta eriarvoisessa asemassa asuinpaikastaan riippuen.
(2019 Lintuvuori)

<https://vipunen.fi/fi-fi/perus/Sivut/Erityinen-ja-tehostettu-tuki.aspx>

EASNIE cross-country report 2021-2022

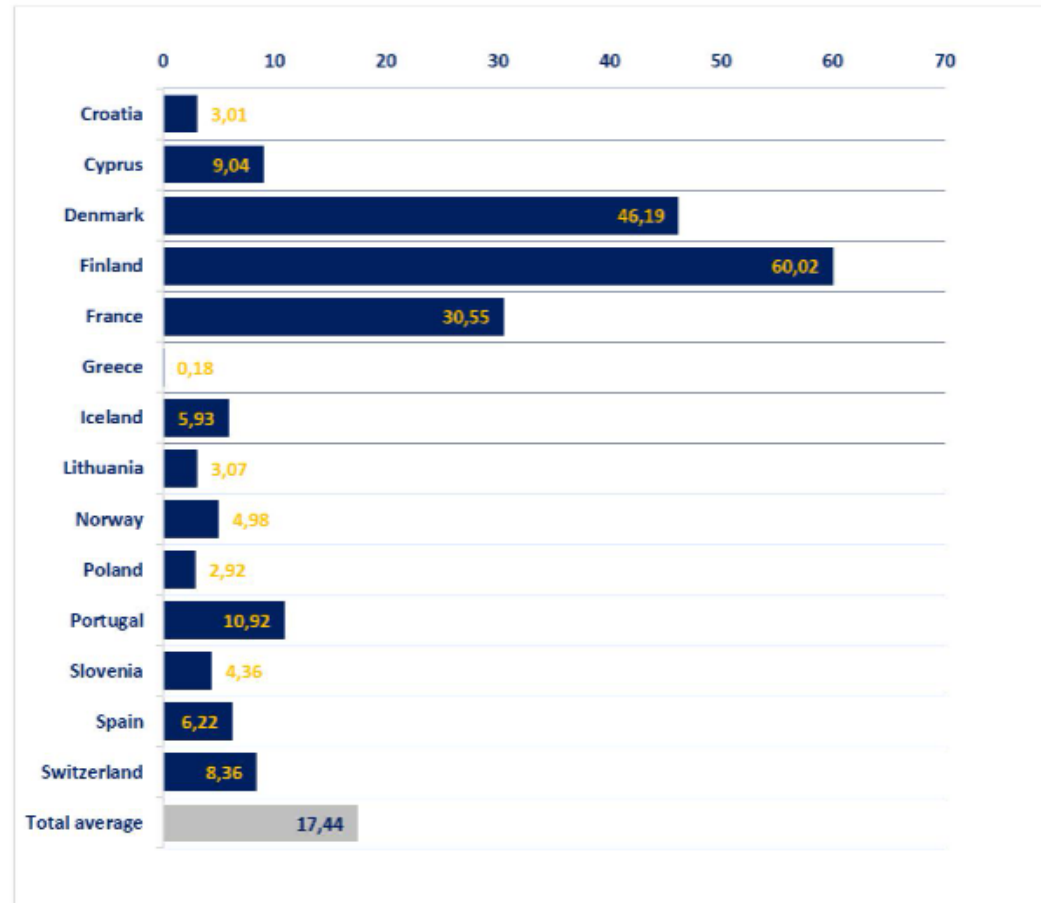

Chart 142. Indicator 2B.3 The enrolment rate of children/learners with an official decision of SEN in separate, non-inclusive groups/classes within mainstream education (%), ISCED 1 total

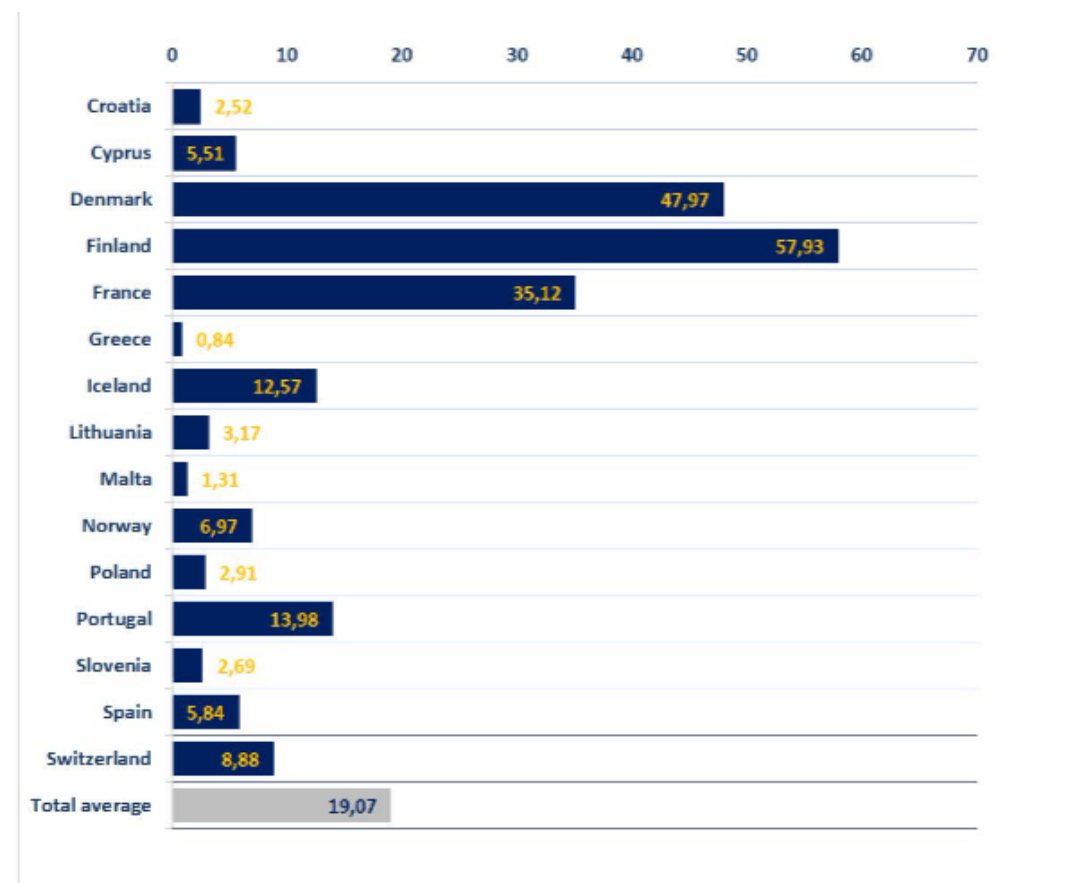
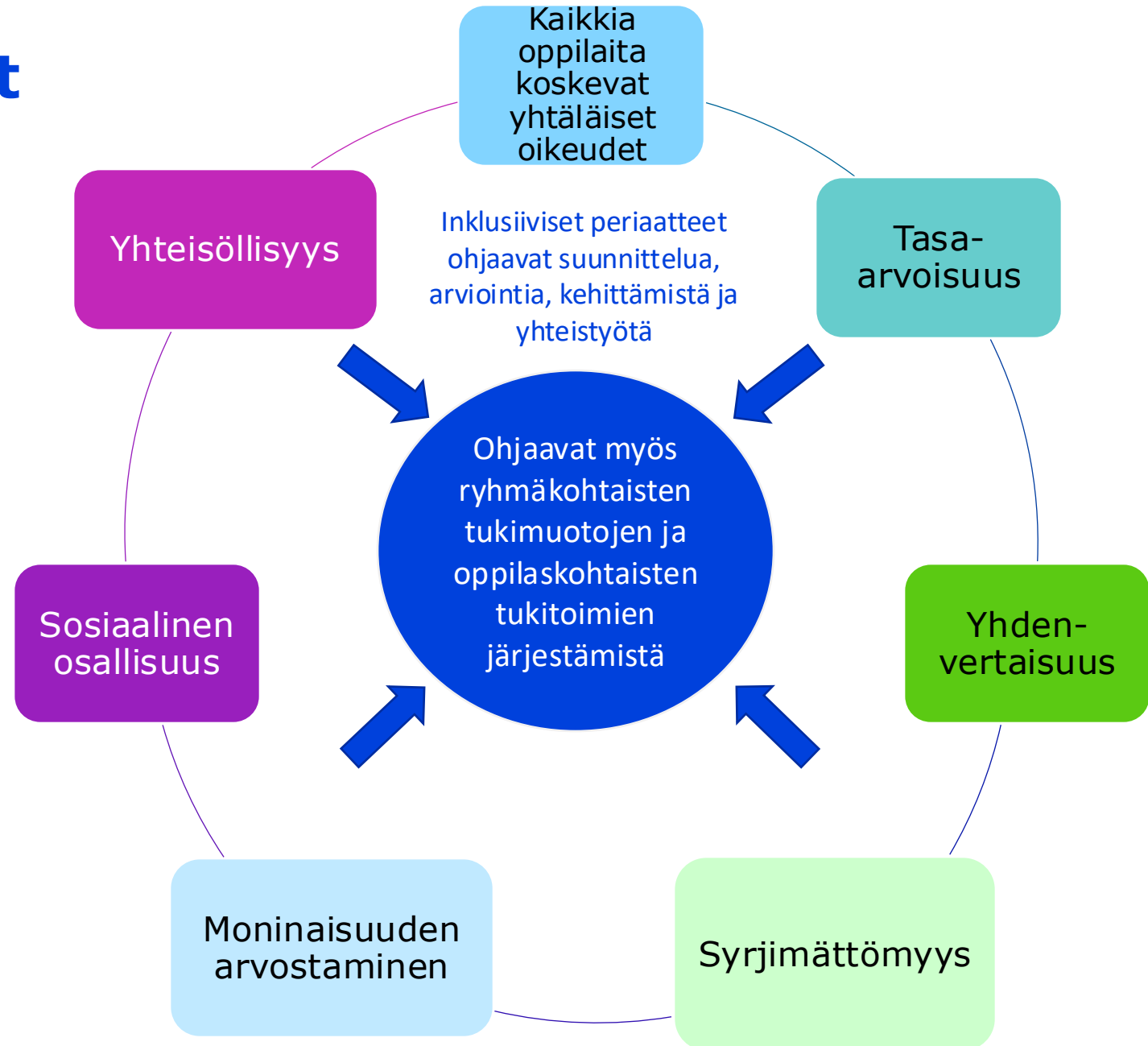

Chart 144. Indicator 2B.3 The enrolment rate of children/learners with an official decision of SEN in separate, non-inclusive groups/classes within mainstream education (%), ISCED 2 total

Inklusiiviset periaatteet perusopetuksessa

- perusopetusta järjestetään ja kehitetään inklusioperiaatteiden mukaisesti
- Inklusioperiaatteet liittyvät kokonaisvaltaisesti **oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen** toteuttamiseen
- inklusiivisessa perusopetuksessa kukin oppilas voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä > toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohta

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki 1.8.2025 alkaen

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Ryhmäkohtaiset tukimuodot

- Yleinen tukiopetus
- Opetuskielen tukiopetus
- Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Oppilaskohtaiset tukitoimet

1. Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
2. **Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä**
3. **Erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa**
4. Tulkitsemispalvelut
5. Avustajapalvelut
6. Apuvälineet

Opetusryhmien muodostaminen

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella 1.8.2026 alkaen

Muut opetuspalvelut

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Opetuksen poikkeava järjestäminen

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt – mitä ne ovat?

- oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetuksen järjestämistä ja opetuksen eriyttämistä
- eri oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä avaavaa kielitietoista opetusta
- opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa
- pedagogisia ratkaisuja, joilla tukea tarvitsevien oppilaiden lisäksi huomioidaan myös oppilaat, jotka etenevät opinnoissaan eri laajuisin tavoitekokonaisuuksittain
- opettajan kykyä huomioida riittävästi opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet
- oppilaan huoltajien ja oppilaiden kanssa työskentelevien henkilöiden hyödyntämistä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena

Ryhmäkohtaiset tukimuodot

- Ryhmäkohtaisia tukimuotoja ovat:
 - Opettajan antama yleinen tukiopetus
 - Opettajan antama opetuskielen tukiopetus
 - Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä
- opetuksen järjestäjän tulee varata ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamiseen lukuvuosisuunnitelmassa yhteensä vähintään 0,122 opetustuntia viikossa koulun oppilasta kohden
- lain edellyttämän kertoimen mukainen tuntimäärä on **minimi**, joka jokaisessa koulussa tulee olla tarjolla viikoittain koulun oppilasta kohden huolimatta siitä, miten tuen toteuttamiseen on kohdennettu resursseja nykyisen lainsäädännön mukaan
- **ryhmäkohtaisten tukimuotojen minimituntimäärä on velvoittava**
- opetuksen järjestäjä päättää tarkemmin nykyisten ja tulevien resurssien yhteensovittamisesta
- sen lisäksi on tarjottava oppilaskohtaisiin tukitoimiin sisältyvä erityisopettajan opetus osittain tai kokonaan pienryhmässä ja erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä tai erityisluokassa on oppilaiden tuen tarpeiden mukaisesti

Opettajan antama yleinen tukiopetus

- auttaa oppilasta saavuttamaan oppimisen tavoitteet sekä edistymään opinnoissaan
- osana yleistä tukiopetusta oppilaalle opetetaan oppimaan oppimisen taitoja, oppimisstrategioita ja opiskelutapoja, jotka tukevat hänen oppimistaan
- voi kohdistua kaikkiin oppiaineisiin ja sillä voidaan tukea myös laaja-alaisen osaamisen tavoitteita
- voidaan antaa oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena niiden oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät
- yleistä tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja, myös muu opettaja
- samanaikais- tai yhteisopettajuutta voidaan käyttää
- opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää

Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

- kohdistuu opetuskielen ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen
- annetaan oppilaille, joilla ei ole riittävää opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi
- keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen ja oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen
- voidaan antaa oppilaiden työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana yhteis- tai samanaikaisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä, jolloin tukiopetusta tarvitsevat oppilaat voivat olla eri tilassa toisen opettajan kanssa
- myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät
- opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja, myös muu opettaja
- opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

- erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä järjestetään siten, että se tukee ja täydentää muuta opetusta ja mahdollistaa oppilaiden tarpeiden huomioimisen osana ryhmämuotoista opetusta
- ensisijaisesti ryhmäkohtainen tukimuoto, jota ei kohdenneta yksittäisen oppilaan vaan tietyn oppilasryhmän tai koko opetusryhmän oppimisen tuen tarpeiden mukaisesti
- erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä *voi liittyä myös erityisopettajan konsultaatiota*, joka kohdentuu kyseisen luokan tai ryhmän kanssa toimiville opettajille ja muulle opetus- ja kasvatushenkilöstölle
- opetus voidaan järjestää samanaikais- ja tai yhteisopetuksena yhdessä luokkaa opettavan opettajan kanssa niin, että erityisopettaja työskentelee samassa luokkatilassa tai siirtyy pienemmän ryhmän kanssa toiseen tilaan
- opettajat **jakavat opetustehtävät keskenään ja suunnittelevat opetuksen yhdessä**, jolloin erityisopettaja voi tukea oppilasta muun opetuksen yhteydessä
- oppilasta opettavat opettajat arvioivat yhdessä oppilaan työskentelyä, oppimista, osaamista ja käyttäytymistä
- ryhmäkohtaiset tukimuodot järjestetään ja tarvittaessa muutetaan oppilaiden tuen tarpeiden mukaisesti

Oppilaskohtaiset tukitoimet

- Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia.
- Oppilaskohtaisesta tuesta tehdään aina **arviointi, suunnitelma ja hallintopäätös (POL 20 f §)**
- Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat
 1. erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
 - 2. erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä**
 - 3. erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa**
 - 4-6. oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä (luku 7.4.3.1.)

- Säännöllisellä erityisopettajan antamalla opetuksella osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan erityisopettajan kelpoisuuden omaavan opettajan antamaa opetusta.
- Säännöllisyydellä tarkoitetaan pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden tai vuoden pituista jaksoa.
- Voidaan toteuttaa myös pienryhmässä oppilaan omasta opetusryhmästä erillään. Tällöin pienryhmällä tarkoitetaan ryhmää, jonka koko on paikallisesti opetuksen järjestäjän päätettävissä.
- Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoittaa, että esimerkiksi yhden oppiaineen opetustunneista **alle puolet** on erityisopettajan antamaa opetusta joko muun opetuksen yhteydessä tai pienryhmässä.

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä (luku 7.4.3.2.)

- Oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus yhdessä tai useammassa oppiaineessa tarkoittaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä.
- Tällöin oppilaan katsotaan oppimisvalmiuksistaan tai oppimisen edellytyksistään johtuen hyötyvän erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta pienryhmässä yhden tai useamman oppiaineen opetuksessa.
- Ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.
- Yhden opettajan opettama opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa (luku 7.4.3.3.)

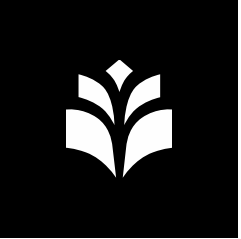
- Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaan opetuksen järjestäminen erityisluokassa tarkoittaa sitä, että oppilas saa erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa.
- Osa opetuksesta voidaan toteuttaa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti yhteistyössä niin, että oppilaan osallistuminen muiden opetusryhmien opetukseen on mahdollista.
- Yhden opettajan opettamat opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.
- Ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Erityisluokanopettajan opetusryhmässä erityisluokassa saa olla enintään kymmenen oppilasta, mutta enimmäiskoko voidaan ylittää tilapäisesti.

Oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta tehdään aina hallintopäätös

- Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla.
- Nämä ovat
 - A. opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain
 - B. oppiaineen oppimäärän rajaaminen
 - C. tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä.

Tuen järjestäminen vaatii suunnittelua ja johtamista

- Opetuksen järjestäjä ja rehtori vastaavat siitä, että tukitoimet, niiden resursointi, rakenteelliset ratkaisut, vastuut ja järjestelyt on tarkoituksenmukaisesti kirjattu paikalliseen opetussuunnitelmaan ja opetussuunnitelman mukaiseen lukuvuosisuunnitelmaan ja että tukitoimia toteutetaan suunnitelmallisesti.
- Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti.
- Jokaisen työntekijän vastuulla on johtaa omaa toimintaansa yhdessä sovittujen toimintaperiaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

"Sosiaalinen integraatio uhkaa vesittää inklusion"

(Seppälä-Pänkäläinen 2009)

Segregaatio

Erityisen tuen luokat/koulut

Oppilasvalikointi ja diagnosointi

Pienryhmät

Yksilö eristetään

Sosiaalinen integraatio

Jako yleiseen ja erityiseen

Oppilasvalikointi ja diagnosointi

Pienryhmät

Kuntoutetaan yksilöä

Inklusio

Yhdessä oppiminen ja kasvaminen heterogeenisissä ryhmissä

Tuki ryhmässä

Pedagogiikan ja toiminnan jatkuvaa kehittämistä

Muutetaan ympäristöä

Kokeilujen ja onnistumisten äärelle

Increasing teacher efficacy for inclusive practices is likely to change their attitudes toward positive direction.

(Savolainen, Malinen & Schwab 2020)

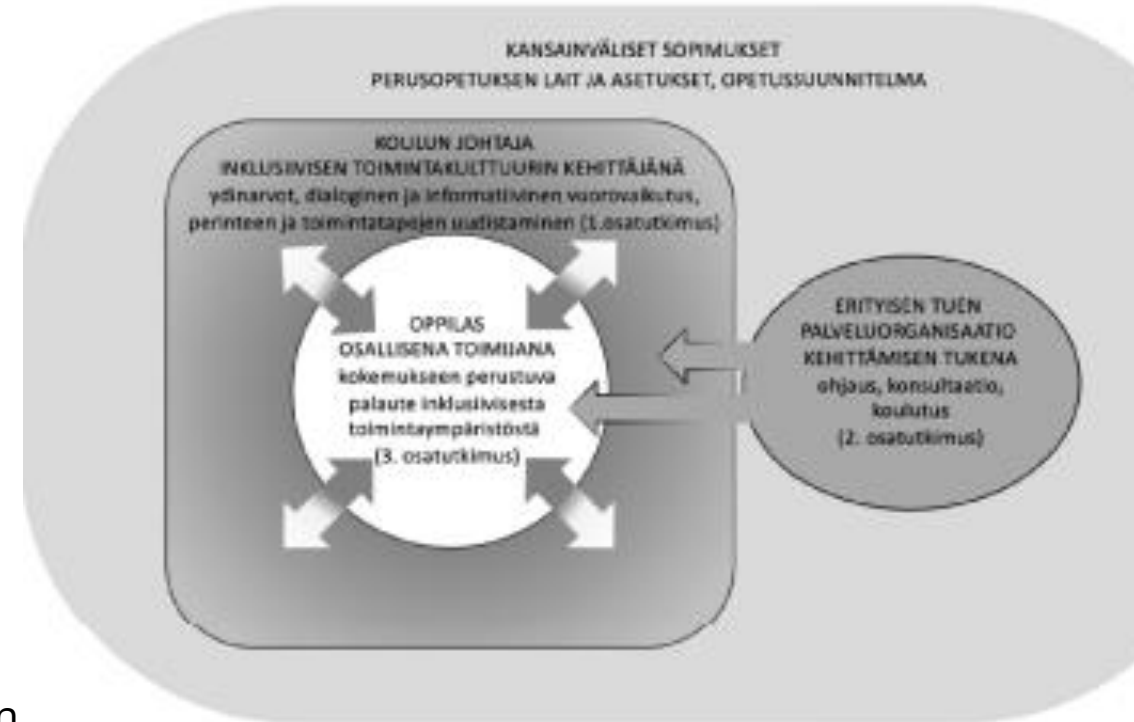

Jukka Vetoniemi Inklusiivisen toimintakulttuurin kehittäminen johtamisen, erityisen tuen palveluorganisaation ja oppilaiden osallisuuden kokonaisuutena (2024)

Tutkimuksen tulosten perusteella koulun johtajilla on keskeinen rooli inklusiivisen toimintakulttuurin kehittämisessä. Johtajia ja toimintakulttuurin muutosta puolestaan voidaan tukea johtajia valmentamalla ja kouluttamalla prosessin aikana.

Toimintakulttuurin muutosprosessissa voidaan hyödyntää erityisen tuen palveluorganisaatioita. Ne voivat tukea prosessia erilaisin palveluin rakenteiden, käytänteiden ja ajattelutapojen muutoksessa sekä johdon, henkilöstön että oppilaiden kanssa työskennellen.

Lopuksi tulokset alleviivaavat oppilaiden kokemuksen kuuntelemisen ja hyödyntämisen merkityksen johtamisen ja kehittämisen välineenä. Sosiaalisen osallisuuden lisäksi oppilaiden kokemusten kuuleminen mahdollistaa heidän mukaan ottamisensa päätöksentekoon.

<https://erepo.uef.fi/items/24952a5e-0c11-41c6-b577-de5efc5cfcde>

Annukka Paloniemi Yleisen ja erityisen rajalla: osa-aikaisen erityisopetuksen käytäntöjen muotoutuminen alakoulussa (2025)

Erytisopettajan rooli on riippuvainen koulun sisäisistä käytännöistä ja yhteistyökumppaneina toimivien luokanopettajien odotuksista erityisopetusta kohtaan. Erytisopetuksen ja yleisopetuksen yhteistyötä voidaan kehittää, jos sekä luokanopettajat että erityisopettajat näkevät kaikki oppilaat jossain määrin tuen tarvitsijoina. Tällöin **ei vedetä tiukkaa rajaa yleisopetuksen oppilaiden ja erityisopetusta tarvitsevien oppilaiden välille, vaan opettajien yhteistyönä tuotettua pedagogista tukea tarjotaan kaikille oppilaille heidän tarpeensa mukaan.**

Tällä perusteella toimiessa erityisopetus toteutuu lukuvuoden aikana vaihtelevina käytäntöinä, joihin kuuluu erilaisia yhteisopettajuuden muotoja. Myös kohdennettu erityisopetus tietyille oppilaille tiettyjen taitojen kehittämiseen toteutuu tämän raamin puitteissa. **Kun erityisopetus on luonteva osa yleisopetuksen käytäntöjä, sen leimaava vaikutus tukea saaviin oppilaisiin myös vähenee. Tällöin voidaan puhua inklusiivisesta erityisopetuksesta.**

[Yleisen ja erityisen rajalla: osa-aikaisen erityisopetuksen käytäntöjen muotoutuminen alakoulussa](#)

Mirva Poikola Perspectives on Inclusive Education and Student Participation at the Intersection of Education and Law (2025)

- Sosiaalisen ja akateemisen inklusion edistäminen edellyttävät oppilaiden aktiivista osallisuutta sekä sitä tukevia koulun rakenteita ja käytäntöjä.
- Akateemisen inklusion edistämisessä on tärkeää huomioida oppilaiden yksilölliset tarpeet opetuksen suunnittelussa, jotta jokaiselle luodaan mahdollisuus hyödyntää ja kehittää omia vahvuuksiaan.
- Sosiaalisen inklusion näkökulmasta tutkimus korostaa yhteisöllisyyden ja kuulumisen tunteen keskeistä merkitystä: oppilaiden kokemus siitä, että heidät hyväksytään osaksi kouluyhteisöä, vaikuttaa merkittävästi heidän hyvinvointiinsa ja motivaatioonsa.
- Kokonaisuutena tutkimus osoittaa, että inklusiivinen koulutus ei ole pelkästään erityisopetuksen kysymys, vaan se koskee koko koulun toimintakulttuuria.

[Perspectives on Inclusive Education and Student Participation at the Intersection of Education and Law](#)

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos

